

Betænkning

over den af statsrevisorerne afgivne betænkning over statsregnskabet for finansåret 1968-69.

(Afgivet af udvalget den 29. april 1971).

Udvalget har i 15 møder gennemgået statsrevisorernes betænkning og tillægsbetænkning over statsregnskabet for finansåret 1968-69 samt de af statsrevisorerne afgivne beretninger angående dels statslige tilskud på driftsbudgettet, dels statens udgifter til dyrlæger, der er beskæftiget med den offentlige veterinære kontrol.

Udvalget har dernæst gennemgået beretninger og regnskaber for 1969-70 afgivet af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning, som tillige omfatter de af denne administrerede institutioner. Udvalget har ikke fundet anledning til at knytte særlige bemærkninger hertil eller afgive indstilling til folketinget.

Udvalget har endvidere stillet skriftlige spørgsmål til de forskellige ministerier for nærmere at få belyst en række af de forhold, som er omfattet af betænkningen, tillægsbetænkningen og beretningerne. En del af disse besvarelser er optrykt som bilag til nærværende betænkning.

Udvalget ønsker at tilslutte sig de kritiske udtalelser, statsrevisorerne har fremsat i betænkningerne og beretningerne.

Denne kritik rammer bl. a. såvel tilfælde af mangelfuld budgettering, manglende overholdelse af rammebevillingssystemets

dispositionsbegrænsninger som utilstrækkelige regnskabsforklaringer. For så vidt angår betænkningen, skal man udtrykkeligt tilslutte sig statsrevisorernes skarpe kritik bl. a. af gentagen tilsidesættelse af rammebevillingssystemets dispositionsbegrænsning vedrørende visse konti inden for undervisningsministeriets område, som fremgår af betænkningens side 130-132.

Tilsvarende gælder statsrevisorernes påtale i tillægsbetænkningen på side 301 i anledning af manglende forelæggelse for de bevilgende og normerende myndigheder af visse dispositioner i forbindelse med udgivelsen af undervisningsministeriets tidsskrift „Uddannelse“.

Udvalget ønsker endvidere at udtale sin fulde tilslutning til statsrevisorernes bemærkning i beretningen om statens udgifter til dyrlæger i den offentlige veterinærkontrol, hvorefter statens refusions- og vederlagsordning må indeholde tilskyndelse til rationelle afgørelser angående personalets omfang og sammensætning og angående arbejdets tilrettelæggelse. Det bemærkes, at udvalget af landbrugsministeren har fået oplyst, at der af landbrugsministeriet i overensstemmelse med folketingsudvalgsbetænkning af 6. februar 1969 over forslag til

lov om ændring af veterinærvæsenet samt udøvelse af dyrlægegerning er nedsat et sagkyndigt udvalg. Dette har bl. a. til opgave at foretage en nøje undersøgelse af mulighederne for og forsvarligheden af at anvende mellemteknikere inden for et eller flere af de områder, der ved § 4, stk. 1, i lov nr. 58 af 4. marts 1964 om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning er henført til dyrlægegerningen samt at udtale sig om, hvilke uddannelseskrav der bør stilles til sådanne mellemteknikere. Et af de i den nævnte bestemmelse omhandlede områder er udøvelse af veterinær levnedsmiddelkontrol og veterinært levnedsmiddeltilsyn i henhold til den til enhver tid gældende lovgivning herom. Resultatet af udvalgets undersøgelser, der bl. a. omfatter forholdene i udlandet, vil således kunne tages i betragtning, når ovennævnte lov på ny skal revideres i folketingsåret 1972-73.

I tillægsbetænkningen side 45-47 er gjort nogle bemærkninger om I/S Datacentralen, hvis regnskaber ikke revideres af de statslige revisionsmyndigheder, idet enighed om en sådan revision ikke har kunnet opnås mellem interessenterne. Udvalget finder, at statens omfattende økonomiske interesse i Datacentralen er et tungtvejende argument for, at de statslige revisionsmyndigheders område udstrækkes til at omfatte denne institution, hvilket synspunkt statsrevisorerne også udtrykkeligt har gjort gældende over for udvalget. Det er udvalgets opfattelse, at der, indtil denne ordning kan etableres, bør findes en midlertidig løsning, hvorefter Datacentralens revision efter samråd mellem det pågældende revisionsfirma og revisionsdepartementet foretages efter de for statslig revision gældende retningslinjer.

Udvalget skal samtidig give sin tilslutning til statsrevisorerens udtalelse om, at der vedrørende statslige databehandlingsopgaver bør indhentes konkurrerende tilbud, hvorved bemærkes, at udvalget er bekendt med, at det i enkelte tilfælde er sket, at Datacentralens tilbud har lydt på et større honorar end en konkurrerende virksomheds, hvorfor opgaven er blevet overgivet til denne.

På tillægsbetænkningens sider 129-133 er omtalt den uenighed, spørgsmålet om revisionen i forbindelse med anvendelsen af de

midler, som er tilgået Landbrugets Finansieringsfond, har givet anledning til. Den nævnte fond er oprettet i 1961 af landbrugsorganisationerne og har fra landbrugsministeriet modtaget i alt ca. 36,8 mill. kr. hidrørende fra EFTA-midler. Fra fondens side har man gjort gældende, at man ikke har regnskabspligt over for det offentlige, medens bl. a. revisionsdepartementet har hævdet, at der er tale om offentlige midler, hvis anvendelse må være underkastet de statslige revisionsmyndigheder. Dette synspunkt er tiltrådt af statsrevisorerne. Udvalget har ved skriftlig henvendelse til landbrugsministeren erfaret, at sagen nu har fundet sin løsning ved, at det af revisionsdepartementet ønskede materiale nu er stillet til rådighed af fonden.

I tillægsbetænkningen, siderne 177 ff., er under omtalen af åndssvageforsorgens udgifter til møder, publikationer m. v. bl. a. omtalt udgifter til de årlige „Nyborg-møder“, hvori deltager personale, repræsentanter for Evnesvages Vel, dagspressen, Danmarks Radio og interesserede myndigheder i andre nordiske lande. Mødet i februar 1969 kostede ca. 48.000 kr. Efter at revisionsdepartementet i april 1969 havde anmodet socialministeriet om en udtalelse om den finansielle hjemmel, har socialministeriet i juli 1969 oplyst, at beløbet er afholdt af bevillingen på konto for „Uddannelse af personale“. Herefter har revisionsdepartementet i oktober 1969 udtalt over for socialministeriet, at den nævnte tilrettelæggelse af møderne giver disse en særegen karakter, der væsentligt afviger fra sædvanlig kursusvirksomhed, hvorfor det må ligge uden for forudsætningerne for bevillingen af konto for „Uddannelse af personale“ at afholde de med mødevirksomheden forbundne omkostninger.

Revisionsdepartementet måtte derfor være af den opfattelse, at omkostningerne ved det omhandlede møde ikke kan belastes statskassen, medmindre bevillingsmyndighedernes forudgående godkendelse er tilvejebragt. Som følge heraf har socialministeriet i oktober 1969 forelagt sagen for finansministeriet, der i skrivelse af januar 1971 har meddelt, at der efter finansministeriets skøn ikke er bevillingsmæssig hjemmel til, at staten afholder de udgifter, der er for-

bundet med deltagelse af repræsentanter for forældreforeningen, Landsforeningen Ævnesvages Vel, andre nordiske lande, pressen og Danmarks Radio i møderne.

Det fremgår endvidere af de for udvalget foreliggende oplysninger, at der i februar 1971 har været afholdt et møde efter de hidtil anvendte retningslinjer.

Udvalget finder, at bestyrelsen for statens åndssvageforsorg (nu socialstyrelsen) har siddet revisionens udtalelser overhørig, når henses til, at sagen af sidstnævnte er blevet rejst allerede i 1969, hvilket udvalget meget må beklage. Udvalget kan endvidere tilslutte sig statsrevisorernes henstilling om, at møde- og publikationsvirksomheden harmoniseres bedre med statens sædvanlige praksis.

I tillægsbetænkningen på side 216-223 er givet en redegørelse for udviklingen i udgifterne til en række motorvejsanlæg siden hovedlandevejslovens ikrafttræden den 1. april 1964. Det fremgår heraf bl. a., at den hidtil gældende bevillingspraksis giver ministeriet for offentlige arbejder mulighed for at disponere over vejfondsmidlerne på en langt friere måde, end tilfældet er ved andre statslige bygge- og anlægsarbejder.

Udgifterne til en række vejprojekter, der ved hovedlandevejslovens ikrafttræden den 1. april 1964 var anslået til at andrage 1.590 mill. kroner, er i løbet af fem år steget med ca. 1 milliard kroner, hvoraf 600 mill. kr. kan henregnes til prisstigninger, medens 400 mill. kr. synes at måtte henregnes til projektændringer m. v., som bevillingsmyndighederne kun har fået et meget summarisk kendskab til gennem anmærkningerne til de årlige finanslovsforslag. Statsrevisorerne har på side 223 udtalt, at der må lægges afgørende vægt på, at bevillingspraksis tilrettelægges således, at folketingets mulighed for at styre udviklingen i såvel trafikale som økonomisk henseende ikke forskertses. Dette synspunkt deles fuldt ud af udvalget, der på baggrund af det anførte har spurgt ministeren for offentlige arbejder om, hvad der agtes foretaget i anledning af de i tillægsbetænkningen refererede forhold og statsrevisorernes bemærkning. Det fremgår bl. a. af ministerens udtalelse, at man, hvis der er tale om en bevidst ændring i prioriteringen i forhold til anlægsloven ud fra f. eks.

trafikale årsager og ikke blot en ændring, der skyldes finanspolitiske hensyn, vil søge en sådan ændring godkendt ved særskilt forelæggelse for de bevilgende myndigheder. Dette sidste gælder også, hvis en fordyrelse er så væsentlig, at den forrykker forudsætningen for vedtagelsen af en anlægsstræknings gennemførelse. Ved væsentlige projektændringer, f. eks. hidrørende fra ekspropriationskommissionens afgørelser, kommuners med fleres ønsker, vil man i fremtiden i alle tilfælde foretage særskilt forelæggelse for de bevilgende myndigheder.

Der er endvidere grund til at fremhæve ministerens udtalelse over for udvalget om, at planlægningsgrundlaget nu er bedre, således at anlægsoverslagene stadig bliver mere realistiske.

Udvalget har taget det foran anførte til efterretning.

Det bemærkes endelig, at udvalget kan tilslutte sig statsrevisorernes udtalelse på side 212 i tillægsbetænkningen, hvorefter vejtilskudssystemets anvendelse på udgifter til udenlandsrejser næppe er hensigtsmæssig.

Af tillægsbetænkningen, side 251-252, fremgår, at monteringen af rigshospitalet skønnes at ville koste 337,6 mill. kr. (senere skøn: 333,4 mill. kr.) med teknikeromkostninger. Af en fra undervisningsministeren modtagen udtalelse fremgår, at teknikeromkostningerne andrager ca. 33 mill. kr. Det fremgår endvidere heraf, at der ligesom ved de egentlige byggearbejder er forbundet betydelige honorarudgifter med de rådgivende teknikers projektering og indkøb af hospitalsudstyr. Det er derfor en økonomisk fordel for bygherren selv at forestå sådanne indkøb i videst muligt omfang. Efter de foreløbige opgørelser er anskaffelserne fordelt med ca. 43 mill. kr. under arkitekten og 174 mill. kr. under ingeniøren, medens bygherren selv står for anskaffelser til et beløb af 121 mill. kr. Udvalget ønsker at udtale, at specielt teknikeromkostningernes omfang i forbindelse med monteringen af hospitalet forekommer urimeligt.

I tillægsbetænkningen på siderne 285-95 finder man en redegørelse for undersøgelser inden for Danmarks Radios regnskaber. I denne forbindelse henstiller udvalget, at det ved den kommende revision af radiospred-

Bet. o. den af statsrevisorerne afgivne bet. o. statsregnskabet.

ningsloven overvejes, at fastsættelsen af lønninger og faste honorarer sker på en måde, der i videst muligt omfang svarer til den for statinstitutioner sædvanligt anvendte i forståelse med lønningsministeren.

Udvalget stiller herefter i overensstemmelse med statsrevisorerne følgende

Forslag

til

folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1968-69.

Statsregnskabet for 1968-69 godkendes.

Burgdorf.

Hans Kjær.

Gerda Møller.

Niels Ravn,

Niels Andersen.

formand.

Arne Christiansen.

Niels Jørgen Nielsen.

Jørgen Andersen.

Amtøft.

Helge von Rosen.

Poul Dalsager,
næstformand.

Egon Jensen.

Risgaard Knudsen.

Hans Lund.

Th. Mikkelsen.

Buchart Petersen.

Vivike.

Bilag.

Spørgsmål til landbrugsministeren:

Hvilke bemærkninger har ministeren at gøre til det af revisionsdepartementet på beretningens side 46 udtalte om betænkeligheder, som vedrører refusionsordningen? Har ministeren gjort sig overvejelser om en delvis overgang af de omhandlede funktioner til personer, som er særligt uddannet med henblik herpå?

Svar:

Det fremgår af nævnte beretnings side 46, at revisionsdepartementet fortsat er af den opfattelse, at der knytter sig visse betænkeligheder til refusionsordningen under hensyn til, at den praktiske tilrettelæggelse af kontrolarbejdet er overladt til de private virksomheder. Revisionsdepartementet har udtalt, at der derfor synes at være anledning til, at man følger udviklingen med henblik på en eventuel ændring af refusionsreglerne.

Som det fremgår af beretningens side 40-41, er der tidligere givet en redegørelse for principperne for refusionsordningens tilrettelæggelse. Yderligere skal det anføres, at man til stadighed har fulgt den praksis, at den veterinære kontrol ved de autoriserede eksportslagterier arbejdsmæssigt har indrettet sig efter slagteriets arbejdsgang under hensyntagen til, at slagterivirksomhedernes tekniske indretning er baseret på, at meget væsentlige dele af den veterinære kontrol kan udføres i direkte tilslutning til den slagtemæssige behandling. Veterinærdirektoratet har dog til stadighed haft for øje på bedst mulig måde at udnytte den veterinære arbejdskraft og har i flere tilfælde efter forhandling med et slagteris ledelse fået slagteriets arbejdsgang ændret, således at det tilstedeværende kontrolpersonale er blevet mere rationelt udnyttet. Baggrunden for sådanne forhandlinger har været en oplys-

ning til slagteriets ledelse om, at man, medmindre arbejdsgangen på slagteriet blev ændret, måtte forbeholde sig at forlange, at slagteriet selv skulle udrede de kontroludgifter, som dets udgifter pr. 1.000 slagteenheder oversteg gennemsnittet i den gruppe slagterier, som det kunne sammenlignes med.

Der er efter veterinærdirektoratets opfattelse gennem de sidste 3-4 år sket en væsentlig forbedring af disse forhold, dels på grund af et pres fra veterinærdirektoratets side og dels på grund af den rationalisering af arbejdsgangen på slagterierne, som disse i egen interesse har gennemført i de senere år.

Man skal i denne forbindelse fremhæve, at omfanget af den veterinære kontrolindsats på de autoriserede slagterier og kødvarer-virksomheder i meget betydeligt omfang afhænger af de krav, der stilles af myndighederne i de lande, hvortil virksomhedernes produkter eksporteres, og at det har været karakteristisk for udviklingen især i de senere år, at disse krav stadig er blevet skærpet.

Med hensyn til spørgsmålet om overvejelser om en delvis overgang af de omhandlede funktioner til personer, som er særligt uddannet med henblik herpå, kan henvises til, at der i 1969 i overensstemmelse med det i betænkning afgivet 6. februar 1969 over forslag til lov om ændring af lov om veterinær-væsenet samt om udøvelse af dyrlægegering anførte af landbrugsministeriet er nedsat et udvalg, der bl. a. har til opgave at foretage en nøje undersøgelse af mulighederne for og forsvarligheden af at anvende mellemteknikere inden for et eller flere af de områder, der ved § 4, stk. 1, i lov nr. 58 af 4. marts 1964 om veterinær-væsenet samt om udøvelse af dyrlægegering er henført til dyrlægegeringen, samt at udtale sig om, hvilke uddannelseskrav

der bør stilles til sådanne mellemteknikere. Et af de i den nævnte bestemmelse omhandlede områder er udøvelse af veterinær levnedsmiddelkontrol og veterinært levnedsmiddeltilsyn i henhold til den til enhver tid gældende lovgivning herom.

Udvalget har fra en lang række andre lande indhentet et omfangsrigt materiale til belysning af bl. a. spørgsmålet om, i hvilket omfang der i disse lande anvendes mellemteknikere ved udøvelse af kødkontrol, og hvilken uddannelse sådanne mellemteknikere skal gennemgå. Dette materiale er for tiden genstand for bearbejdelse i udvalget med henblik på en referering af de i udlandet gældende bestemmelser på dette område i den betænkning, som udvalget skal afgive, og hvori problemerne vedrørende anvendelse af mellemteknikere på kødkontrolområdet vil blive nærmere belyst.

Det er forudsat i betænkningen, at resultatet af udvalgets undersøgelser skal kunne tages i betragtning, når ovennævnte lov på ny skal revideres i folketingsåret 1972-73.

Spørgsmål til finansministeren:

Under henvisning til det på side 45 ff. anførte om I/S Datacentralen spørges:

a.

b. Vil finansministeren anse det for rigtigt at fastslå, at staten forud for indgåelse af aftale om edb-arbejde skal indhente tilbud såvel fra Datacentralen som fra private virksomheder?

c. Hvilke overvejelser har finansministeren gjort sig ved henblik på at inddrage Datacentralen under revisionsdepartementets revision?

Svar:

Ad b.

1. Umiddelbart må det anses for rigtigt, at statslige edb-arbejder udføres efter forudgående licitation, men praktiske forhold vil ofte bevirke, at sådan licitation er uhensigtsmæssig eller uigennemførlig.

Spørgsmål om anvendelse af edb til løsning af administrative, herunder statistiske opgaver, skal efter økonomiministeriets cirkulære af 18. marts 1966 om anvendelse af elektronisk databehandlingsteknik i statsadministrationen forelægges for administrationsrådet, nu administrationsdepartementet.

Statslige styrelser og institutioner har

ikke pligt til at anvende datacentralen. Administrationsrådets sekretariat har tidligere over for finansministeriet oplyst, at man følger den praksis at henvise styrelser til at anvende datacentralen, såfremt der er fordele forbundet hermed. Dette kan f. eks. være tilfældet for opgaver, som kan udnytte standardsystemer udviklet af datacentralen, f. eks. månedslønningsopgaver, eller opgaver, der involverer de centrale registre, som er opbygget på datacentralen. Derimod har administrationsrådets sekretariat i flere tilfælde henvist statsinstitutioner til at anvende private servicebureauer, hvor disse har kunnet tilbyde færdige standardsystemer. Dette har f. eks. været tilfældet ved løsningen af en række ugeløsopgaver.

2. Spørgsmålet om licitation af edb-opgaver rejser en række praktiske, herunder bevillingsmæssige problemer.

2.1. Løsningen af en opgave ved hjælp af edb er resultatet af et langvarigt og udgiftskrævende planlægningsarbejde.

Første fase (forundersøgelsen) er styrelsens undersøgelse af de forskellige muligheder for opgavens løsning. Allerede i denne fase vil det i de fleste tilfælde være nødvendigt med edb-sagkyndig hjælp.

Anden fase er den egentlige planlægning, der resulterer i en detaljeret beskrivelse af opgaven, som den skal løses på edb-anlægget (programmeringsgrundlag). Denne fase vil ikke kunne gennemføres uden bistand fra edb-sagkyndige og repræsenterer en væsentlig del af den samlede investeringsudgift til edb-opgaven.

Tredje fase, programmeringen, består i at omsætte programmeringsgrundlaget til et program, der kan køres på edb-anlægget. Dette arbejde kan kun udføres af specialuddannede programmerere og repræsenterer ligesom planlægningen en væsentlig del af den samlede investeringsudgift. Programmet, der er resultatet af programmeringen, kan normalt kun køres på et bestemt maskin-anlæg eller -type. Såfremt en anden type maskine skal anvendes, må programmet omprogrammeres.

Fjerde fase omfatter testningen af programmet. Under denne afprøver man programmet i edb-anlægget på et udvalgt materiale med henblik på at undersøge, om programmet i praksis fungerer som tilsigtet. Hvis ikke, foretages i denne fase de nødven-

dige omprogrammeringer. Denne fase repræsenterer ofte den væsentligste del af investeringsudgiften.

Opgaven kan først nu køre i produktion. For at sikre sig yderligere vil man normalt i en kortere eller længere periode lade et hidtidigt (manuelt) system fortsætte parallelt med edb-systemet.

2.2. For at tilvejebringe et grundlag for licitation over færdige systemer eller delsystemer, altså indhentelse af tilbud på konstruktion af en opgaveløsning omfattende planlægning, programmering og test, kræves som regel en fuldstændig planlægning (fase 1 og 2) af opgaven hos vedkommende offentlige myndighed, der kun undtagelsesvis vil råde over personale med teknisk indsigt, således at man allerede i denne fase må tilkalde edb-sagkyndige.

Det er vel ikke sikkert, at det vil være nødvendigt tillige at udarbejde et program (fase 3) som grundlag for licitationen, end-sige foretage testning (fase 4) af programmet. Såfremt dette måtte vise sig nødvendigt for at give udbyderen sikkerhed for, at indkomne tilbud kan gennemføres i praksis, opstår bl. a. den vanskelighed, at der endnu ikke findes en tilstrækkelig tværgående standardisering af beskrivelsesmetoder, programmeringssprog og testafvikling. Endvidere vil forarbejdet blive meget omfattende, fordi det skal tage hensyn til samtlige deltagende tilbudsgiveres forskellige maskinlæg. Programmet kan, som nævnt, normalt kun køres på et bestemt anlæg.

Under den senere kørsel vil ændrede lovregler eller administrative regler ofte kræve et løbende vedligeholdelsesarbejde (omprogrammering), hvilket er vanskeligt og bekosteligt, når det udføres af et andet bureau end det, der i sin tid konstruerede opgaveløsningen.

Kun få firmaer har tilstrækkelige personalemæssige og økonomiske ressourcer, således at der i det højeste kan blive tale om lukkede licitationer for nogle få servicebureauer, såfremt risikoen for tab for det offentlige skal begrænses.

Af det anførte fremgår, at det ikke uden nærmere undersøgelser kan afgøres, om licitationens forberedelse vil få et sådant omfang, at det nødvendiggør bevillinger af en størrelse, som det i det enkelte tilfælde vil være vanskeligt at forudse. Endvidere at

det ikke udelukkende er de rene kørselspriser; der er afgørende ved bedømmelsen af et tilbud, men tillige udgifterne ved senere omprogrammeringer og det pågældende servicebureaus personalemæssige og økonomiske ressourcer.

2.3. Opgavers særlige karakter, f. eks. opgaver for forsvaret, politiet og socialministeriet, kan indebære, at man af sikkerhedsmæssige hensyn formentlig må bortse fra muligheden for at overdrage opgaven til et privat servicebureau. Opgavens størrelse, f. eks. beskatningsopgaver, kan medføre, at der ikke er servicebureauer med tilstrækkelig kapacitet. Desuden må der tages hensyn til, at de efterhånden etablerede registre som led i statens edb-udvikling bør kunne indgå i de administrative beslutningsprocesser; ikke mindst på det økonomiske og finansielle område. Dette indebærer, at man ikke uden videre kan acceptere forskellige systemløsninger, men må forudsætte, at de kan tilpasses en central planlægning.

2.4. Gennemførelse af licitationer over edb-arbejde vil under alle omstændigheder nødvendiggøre et forarbejde af langvarig karakter, idet man formentlig er nødt til i hvert fald at tilvejebringe en detaljeret beskrivelse af opgaven, altså et programmeringsgrundlag (fase 2). Såfremt dette grundlag udarbejdes med teknisk bistand af et bestemt servicebureaus teknikere, vil programmeringen og testningen samt kørslernes tilrettelæggelse formentlig kunne foregå hurtigere hos dette bureau end hos andre.

Såfremt lovgivningen opstiller tidsmæssige frister for et nyt systems iværksættelse, kan man derfor komme i den situation, at der ikke er tid til at lade afholde licitation.

2.5. Licitation alene omfattende løbende kørsel af konkrete opgaver, der er planlagt, programmeret og testet, medfører som nævnt udgifter til omprogrammering, såfremt den skal køres på andre maskinfabrikater, end den er tilrettelagt for.

Særlig hvis opgaven allerede køres i produktion, vil det materiale, der i så fald foreligger, være egnet til en licitation, men de samme omstændigheder gør sig gældende, som anført under pkt. 2.2. og 2.3., om den løbende vedligeholdelse, servicecentrets personalemæssige og økonomiske ressourcer m. v.

2.6. Sammenfattende må det konstateres,

at der knytter sig mange forbehold, også af finansiell karakter, til tanken om licitation. Det vil derfor næppe være rigtigt, forinden en nærmere undersøgelse, også af ordningens økonomiske konsekvenser, er foretaget, at fastslå, om en sådan ordning skal gennemføres.

Finansministeriet vil på den givne foranledning anmode administrationsdepartementet om i fællesskab med andre interesse-rede at tage spørgsmålet op til overvejelse.

Ad c. Som nævnt i finansministeriets svar til udvalget den 22. januar 1970 ad spørgsmål 7 har spørgsmålet, som aftalt med revisionsdepartementet, været forelagt datacentralens bestyrelse med en anbefaling af, at bestyrelsen tog en positiv stilling til revisionsdepartementets ønske om at deltage i revisionen af datacentralens regnskab. Den foreslåede ændring forudsætter, som anført i

ovenstående skrivelse, vedtægtsændring og derfor enstemmighed i bestyrelsen. Dette kunne ikke opnås ved bestyrelsens drøftelse af spørgsmålet, men det er tanken på ny at stille forslag over for bestyrelsen.

Spørgsmål til socialministeren:

Ad det i tillægsbetænkningens side 178 sidste afsnit under „1. Udgifter ved Nyborg-møder“ spørges, om finansministeriets svar foreligger og i bekræftende fald, hvad der videre måtte være sket i sagen.

Svar:

Svar er nu modtaget fra finansministeriet. Genpart af svarskrivelsen af 27. januar 1971 vedlægges tilligemed genpart af socialministeriets skrivelse af dags dato til 2. revisionsdepartement.

Underbilag 1.**FINANSMINISTERIET**

Den 27. januar 1971.

I anledning af socialministeriets skrivelse af 17. oktober 1969 — 4. kt. j. nr. 5109-27/69 — vedrørende Statens Åndssvageforsorgs årsmøder skal man meddele, at der efter finansministeriets opfattelse ikke er bevillingsmæssig hjemmel til, at staten afholder de med forældreforeningens, Landsforeningen Evnesvages Vels, repræsentanter fra de nordiske landes, pressens og Danmarks Radios deltagelse i årsmøderne forbundne udgifter.

Med hensyn til udgifterne ved personalets

deltagelse skal man henstille, at den hidtil praktiserede ordning, hvorefter udgifterne afholdes over Åndssvageforsorgens bevillinger til uddannelse af personale (konto 14), erstattes af en ordning, hvorefter der ydes deltagerne time- og dagpenge samt rejseudgifter efter statens almindelige regler (konto 11).

Endelig bemærkes, at udgift til foredragsholdere bør afholdes over konto 14.

Sagens bilag tilbagesendes hoslagt.

Socialministeriet.

Underbilag 2.

SOCIALMINISTERIET

Den 9. februar 1971.

I skrivelse af 23. april 1969 (5. kt. j. nr. 6.01/9-69) rejste revisionsdepartementet forskellige spørgsmål om de årlige møder, som statens åndssvageforsorg afholder på hotel Nyborg Strand. For det møde, som blev afholdt i finansåret 1968-69 — nemlig i dagene 18.-20. februar 1969 — var udgifterne af departementet opgjort til ca. 48.000 kr.

Efter at begærte oplysninger var meddelt departementet, har dette i skrivelse af 9. oktober 1969 udtalt, at den måde, hvorpå møderne tilrettelægges, giver dem en særegen karakter, der væsentlig afviger fra sædvanlig kursusvirksomhed. Det må derfor efter departementets opfattelse ligge uden for forudsætningerne for bevillingen af konto for „Uddannelse af personale“ at afholde de med mødevirksomheden forbundne omkostninger af denne konto. Departementet er videre af den opfattelse, at omkostningerne ved Nyborg-møderne ikke kan belastes statskassen, medmindre bevillingsmyndighedernes forudgående godkendelse tilvejebringes. Endelig har departementet anført, at udgift til foredragsholdere ved Nyborg-møderne ikke, som sket, kan afholdes af lønkontoen, men bør afholdes af den konto, hvorpå udgifterne ved møderne måtte være bevilget.

Af sagen fremgår i øvrigt, at der i 1969-mødet deltog ialt 286 personer. Af disse var det overvejende antal personale ved åndssvageforsorgens institutioner; de pågældende fik, foruden dækning af udgifterne ved rejsen, fri forplejning under kurset, medens de selv betalte for indkvartering. For 4 gæster, som repræsenterede åndssvageforsorgen i de øvrige nordiske lande, blev opholdsudgifterne betalt af statens åndssvageforsorg. For et antal indbudte repræsen-

tanter for forældreforeningen Landsforeningen Evnesvages Vel afholdt åndssvageforsorgen udgifter ved rejse og forplejning, medens gæsterne betalte for indkvartering. Endelig overværedes mødet af repræsentanter for pressen og for Danmarks Radio; ifølge oplysninger, som nu er modtaget fra socialstyrelsen, åndssvageforsorgen, betalte disse deltagere for såvel forplejning som for indkvartering.

Man har forelagt revisionsdepartementets skrivelse for finansministeriet, der i skrivelse af 27. januar 1971 har udtalt, at der efter finansministeriets opfattelse ikke er bevillingsmæssig hjemmel til, at staten afholder udgifter, der er forbundet med deltagelse i årsmøderne af repræsentanter for forældreforeningen, for de øvrige nordiske lande, for pressen eller for Danmarks Radio.

Med hensyn til udgifterne ved personalets deltagelse har finansministeriet henstillet, at den hidtil praktiserede ordning, hvorefter udgifterne afholdes over åndssvageforsorgens bevillinger til uddannelse af personale (konto 14), erstattes af en ordning, hvorefter der ydes deltagerne time- og dagpenge samt rejseudgifter efter statens almindelige regler (konto 11).

Endelig har finansministeriet bemærket, at udgift til foredragsholdere bør afholdes over konto 14.

I denne anledning skal man meddele, at socialministeriet har taget finansministeriets udtalelse til efterretning.

Det bemærkes dog, at socialstyrelsen, åndssvageforsorgen, i januar 1971 har udsendt meddelelse om, at der i dagene 16.-18. februar 1971 afholdes et nyt kursus på Nyborg Strand. Man skal i forbindelse hermed oplyse følgende:

De gæster fra de øvrige nordiske lande, som vil overvære kurset, vil — i øvrigt på samme måde som ved mødet i 1970 — selv afholde opholdsudgifterne.

De ca. 20 repræsentanter for Landsforeningen Evnesvages Vel, der har anmeldt deltagelse i kurset, vil efter indbydelserne få samme økonomiske vilkår som ved 1969-mødet. Socialministeriet har ikke fundet at kunne ændre disse vilkår på indeværende tidspunkt.

Tilsvarende gælder for det personale ved åndssvageforsorgens institutioner, som har meldt sig som deltagere.

Socialministeriet har samtidig hermed underrettet folketingets udvalg angående statsrevisorerens betænkning om foranstående.

Spørgsmål til ministeren for offentlige arbejder:

Udvalget angående statsrevisorerens betænkning forespørger, hvad ministeren agter at gøre i anledning af, at statsrevisorerne i tillægsbetænkning over statsregnskabet for finansåret 1968-69 har udtalt, at man må lægge afgørende vægt på, at bevillingspraksis tilrettelægges således, at folketingets mulighed for at styre udviklingen i såvel trafikale som økonomisk henseende ikke forskertses.

Svar:

Statsrevisorerens udtalelse er foranlediget af, at 2. revisionsdepartement har anslået, at motorvejsanlægsarbejderne, finanslovens § 16.30.40.68.01., i perioden 1. april 1964-31. marts 1969 i alt er fordyret med 442,1 mill. kr. eller ca. 20 pct. ud over, hvad prisudviklingen betinger, i forhold til de i anmærkningerne til finanslovsforslaget oprindeligt opstillede overslag.

Den konstaterede fordyrelse skyldes navnlig, at man på grund af utilstrækkelige erfaringer med hensyn til prisansættelser ved motorvejsbyggeri ved begyndelsen af den pågældende 5-års periode har måttet anslå udgifterne for arbejderne, der i et projekts indledende fase ofte må prissættes på et foreløbigt planlægningsgrundlag, med for stor usikkerhed. I den forbindelse må peges på de organisatoriske forhold i årene før og efter hovedlandeveislovens ikrafttræden den 1. april 1964, hvor projekterne ud-

arbejdedes af motorvejskontorer oprettet under de enkelte amters tekniske forvaltninger, uden tilstrækkelige og koordinerende regler for kravene til overslag og projektering. Endvidere har den tekniske og trafikale udvikling gradvis medført fordyrelse ved, at kravene til anlæggenes udformning er blevet skærpet og i visse tilfælde har manifesteret sig som egentlige projektændringer.

Med den forøgede erfaring, gennem centraliseringen af motorvejsbyggeriet ved oprettelse af statslige anlægskontorer og ved forbedrede tekniske hjælpemidler f. eks. udvidet anvendelse af edb, vil anlægsoverslagene blive fortsat mere realistiske, således at de fordyrelser, der måtte forekomme i fremtiden, påregnes at blive af væsentligt mindre omfang end tidligere og navnlig være resultatet af projektændringer, dikteret af ændrede tekniske og trafikale hensyn.

Med hensyn til det af udvalget stillede spørgsmål om, hvorledes folketingets mulighed for at styre udviklingen i motorvejsbyggeriet sikres, må fremhæves, at det kommende motorvejsnet som sådant i de store linier er forudsat ved folketingets vedtagelse af de enkelte projekterings- og anlægslove, og at folketinget gennem anmærkningerne til finanslovsforslagene kan følge aktiviteten på de enkelte arbejder. Disse anmærkninger er i øvrigt på finanslovsforslaget for finansåret 1971-72 blevet mere udførlige, og man vil nu yderligere i anmærkningerne angive ændringer i færdiggørelsestidspunktet for de enkelte anlæg sammenholdt med det i anlægsloven eller den oprindelige finanslov forudsatte færdiggørelsestidspunkt.

Hvis der er tale om en bevidst *ændring i prioriteringen* i forhold til anlægsloven ud fra f. eks. trafikale årsager og ikke blot en ændring, der skyldes finanspolitiske hensyn, vil man søge en sådan ændring godkendt ved særskilt forelæggelse for de bevilgende myndigheder. Dette sidste gælder også, hvis en *fordyrelse er så væsentlig*, at den forrykker forudsætningen for vedtagelsen om en anlægsstræknings gennemførelse.

Ved *projektændringer* må man tage i betragtning, at det motorvejsprojekt, der ligger til grund for den pågældende anlægslov, af økonomiske og tekniske årsager ikke er udarbejdet i detaljer, f. eks. med hensyn til udformning af tilslutningsanlæg m. v. I den

Bilag til bet. o. den af statsrevisorerne afgivne bet. o. statsregnskabet.

forbindelse må peges på, at man f. eks. senere under projektets udformning under alle omstændigheder må tage hensyn til ekspropriationskommissionens afgørelser samt ønsker fra kommuner, fredningsplanudvalg m. v. Når anlægsarbejderne endelig kan udbydes i licitation, er det derfor vanskeligt at konstatere, i hvilket omfang der foreligger egentlige projektændringer. Som eksempel på egentlige projektændringer, hvor man har foretaget særskilt forelæggelse, kan nævnes udvidelse af kapacitet fra 4 til 6 vejbaner som ved anlægget af Limfjordstunnelen, etablering af et rampeanlæg som ved anlæg af direkte forbindelse mellem „Lyngby omfartsvej“ og „Motorringvejen“, samt standardforbedringer som installation af nødtelefoner på motorvejsnettet. Ved sådanne væsentlige projektændringer vil man i fremtiden i alle tilfælde foretage særskilt forelæggelse.

Spørgsmål til undervisningsministeren:

Ad det på side 251-52 anførte spørges, hvor stor en del af beløbet 337,6 mill. kr. beslægtedes af teknikeromkostninger?

Svar:

Af det til inventar, hospitalsudstyr og videnskabeligt udstyr nævnte beløb på 337,6 mill. kr. i forbindelse med udbygningen af Rigshospitalet er teknikeromkostningerne anslået til 33,1 mill. kr., der fordeler sig således:

	mill. kr.	mill. kr.
arkitekthonorar	10,1	
arkitekttilsyn	2,5	
arkitektudlæg	1,2	
	—	13,8
ingeniørhonorar	13,5	
ingeniørtilsyn	1,7	
ingeniørudlæg	0,6	
	—	15,8
konsulenter		3,5
		—
		33,1

Det nævnte beløb på 337,6 mill. kr. er ved senere behandling i Byggeudvalget for Rigshospitalet endeligt opgjort til 333,4 mill. kr., og dette beløb er grundlæggende for udarbejdelsen af de enkelte års etableringsplaner.

Spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender:

Under henvisning til, bedes det yderligere oplyst:

- med hvilket beløb vederlægges et foredrag på f. eks. 20 minutter, og hvorledes stiger vederlaget ved foredrag af varighed herudover?
- Tilsvarende spørgsmål rejses for skuespilleres oplæsning.
- Tilsvarende spørgsmål rejses for politikeres medvirken i politiske diskussioner.
- Hvorledes beregnes de medvirkendes honorar ved kabaretudsendelser?
- Får en free lance medarbejder vederlaget fastsat efter udsendelsens varighed, og i bekræftende fald hvor stort er honoraret for en udsendelse på 20 minutter?

Svar:

Efter brevveksling med radorådet skal jeg meddele følgende:

Punkt a. Med hvilket beløb vederlægges et foredrag på f. eks. 20 minutter, og hvorledes stiger vederlaget ved foredrag af varighed herudover?

Svar:

Et foredrag på 20 minutter i radio honoreres med:

365 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 1.252 kr. 68 øre),
320 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 1.098 kr. 24 øre),
270 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 926 kr. 64 øre) eller
200 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 686 kr. 40 øre),

idet det ved fastsættelsen af honoraret er afgørende, om der er tale om medvirken i henhold til den med Akademikernes Samarbejdsudvalg afsluttede overenskomst, andre former for ekspertmedvirken eller normalhonorar.

Ved forøgelse af varigheden forhøjes honoraret. Foredrag på mellem 25 og 30 minutter honoreres således med:

390 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 1.338 kr. 48 øre),
345 kr. + dyrtidstillæg	(for tiden i alt 1.184 kr. 04 øre),

295 kr. + dyrtidstillæg
(for tiden i alt 1.012 kr. 44 øre) eller
225 kr. + dyrtidstillæg
(for tiden i alt 772 kr. 20 øre),

For foredrag over 30 minutter er honoraret:

390 kr. + dyrtidstillæg
(for tiden i alt 1.338 kr. 48 øre),
320 kr. + dyrtidstillæg
(for tiden i alt 1.098 kr. 24 øre) eller
250 kr. + dyrtidstillæg
(for tiden i alt 858 kr. 00 øre).

Hvis varigheden væsentligt overstiger 30 minutter, træffes særlig aftale.

For medvirken i fjernsyn i billedet forhøjes de forannævnte honorarer med 50 pct.

Punkt b. Tilsvarende spørgsmål rejses for skuespilleres oplæsning.

Svar:

For selvstændigt programsatte oplæsninger i radio — og i fjernsyn uden for billedet — er det overenskomstmæssigt fastsatte minimumshonorar for en udsendelsesvarighed på 20 minutter (gældende fra 15 til 30 minutter) 203 kr. 50 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 698 kr. 42 øre).

I overenskomsten med Dansk Skuespillerforbund er aftalt seks satser for særhonorering, varierende for en oplæsning på 20 minutter fra 247 kr. 50 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 849 kr. 42 øre) til 632 kr. 50 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 2.170 kr. 74 øre).

Klassificeringen i særhonorar-gruppe sker ud fra en vurdering af skuespillerens almindelige kunstneriske placering.

Der er for tiden godkendt i alt 103 særhonoreringer. Ud af dette antal er 48 pct. i laveste særhonorargruppe, 26 pct. på næstlaveste, 12, 5 og 8 pct. i de følgende og 1 pct. i højeste særhonorargruppe.

For fjernsynets vedkommende forekommer selvstændigt programsatte oplæsninger kun undtagelsesvis. Der træffes i sådanne tilfælde individuelle aftaler, afpasset efter opgavens art og den enkelte kunstners kvalifikationer.

Punkt c. Tilsvarende spørgsmål rejses for politikeres medvirken i politiske diskussioner.

Svar:

Indledningsvis bemærkes, at hovedreglen med hensyn til honorering af politikere for medvirken i Danmarks Radio er, at den pågældende — i den enkelte situation — ikke må honoreres dårligere eller bedre, end hvis han — med samme ekspertise — medvirkede uden at være inddraget i politisk arbejde.

Medvirken i valgudsendinger m. v. honoreres ikke, og der sker heller ikke honorering af den aktuelle kommentar til et generelt eller konkret politisk spørgsmål, når den pågældendes medvirken i omfang og karakter svarer til det normale dagbladsinterview i samme eller tilsvarende anledning.

For medvirken i politiske diskussioner, der falder udenfor foranstående, sker honoreringen efter varigheden, således at honoraret for en 20 minutters udsendelse i radio normalt er 150 kr. + dyrtidstillæg (for tiden i alt 514 kr. 80 øre), stigende med varigheden indtil 30 minutter til 175 kr. + dyrtidstillæg (for tiden i alt 600 kr. 60 øre), fra 30 til 60 minutter 200 kr. + dyrtidstillæg (for tiden i alt 686 kr. 40 øre) og over 60 minutter 225 kr. + dyrtidstillæg (for tiden i alt 772 kr. 20 øre). Honorarerne kan reduceres efter opgavens karakter.

For medvirken i fjernsyn i billedet forhøjes de forannævnte honorarer med 50 pct. — for deltagelse i fjernsynshøringer dog kun med 25 pct.

Punkt d. Hvorledes beregnes de medvirkendes honorarer ved kabaretudsendinger?

Svar:

Medvirkende i kabaretudsendinger vil, såfremt der er tale om professionel medvirken, blive honoreret efter den af Danmarks Radio afsluttede overenskomst med solistorganisationerne.

Der må sondres mellem de udsendinger, der produceres af Danmarks Radio, og transmissioner af trediemandsarrangementer, d. v. s. optagelser fra forestillinger m. v. udenfor Danmarks Radio.

For medvirken i de af Danmarks Radio producerede udsendinger i radio honoreres en solist med 152 kr. 32 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 522 kr. 76 øre), hvilket honorar indbefatter normal prøvevirksomhed. Såvidt der af Danmarks Radio beordres

ekstra prøver, vederlægges disse særskilt med 17 kr. 88 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 61 kr. 36 øre) pr. 2½ times prøve.

For udsendelser i fjernsyn er de tilsvarende honorarer et udsendelseshonorar på 248 kr. 34 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 852 kr. 31 øre) og prøvehonorarer, der for generalprøver udgør 29 kr. 01 øre + dyrtidstillæg (for tiden 99 kr. 56 øre) og for andre prøver udgør 15 kr. 89 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 54 kr. 53 øre).

Ved transmissioner af trediemandsarrangementer ydes honorar med halvdelen af de forannævnte udsendelseshonorarer.

Punkt e. Får en free-lance medarbejder vederlaget fastsat efter udsendelsens varighed, og i bekræftende fald hvor stort er honoraret for en udsendelse på 20 minutter?

Svar:

Man går ud fra, at der ved free-lance medarbejdere forstås sådanne ikke-fastansatte medarbejdere, der udfører virksom-

hed, der svarer til de fastansatte programmedarbejderes programproducerende virksomhed.

Journalistisk free-lance arbejde i radio honoreres efter udsendelsens varighed og opgavens art, ifølge overenskomst med Dansk Journalistforbund.

Indslag i aktualitetsudsendelser i radio på 20 minutter honoreres således med 104 kr. 50 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 358 kr. 65 øre), og selvstændigt programsatte reportageudsendelser honoreres i radio for en varighed af 20 minutter med 182 kr. 87 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 627 kr. 61 øre).

Free-lance arbejde i fjernsynet honoreres efter gældende overenskomst med et udsendelseshonorar, varieret efter udsendelsens varighed — for 20 minutter 70 kr. + dyrtidstillæg (for tiden i alt 240 kr. 24 øre) samt en dagsbetaling (8 timer) på 62 kr. 50 øre + dyrtidstillæg (for tiden i alt 214 kr. 50 øre) for den til forberedelse og produktionen medgående, forud aftalte tid.